

THE NATURE OF THAI CAPITALISTS FROM 1914 TO 1939

MISS PUNNEE BUALEK

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Doctor of Philosophy in History

Department of History

Faculty of Arts

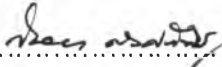
Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-0011-5

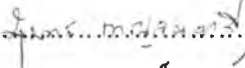
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ลักษณะของนายทุนไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2457-2482
โดย นางสาวพรณี บัวเล็ก
สาขาวิชา ประวัติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร กาญจนจारी
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์ ดร. จักรทิพย์ นาถสุภา

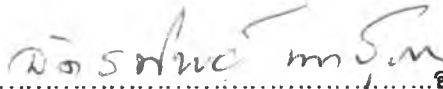
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

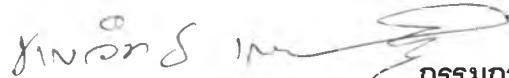

.....คนบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว. กัลยา ติงศกัทธิย์)

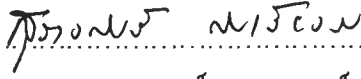
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ปิยนาด บุนนาค)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร กาญจนจारी)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์ ดร. จักรทิพย์ นาถสุภา)

.....กรรมการ
(ดร. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรางค์ศรี ตันเสียงสม)

พรรณิ บัวเล็ก : ลักษณะของนายทุนไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ.2457-2482 (THE NATURE OF THAI CAPITALISTS FROM 1914 TO 1939) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. บุษกร กาญจนจारी , ศ.ดร. จักรทิพย์ นาดสุภา ; 431 หน้า . ISBN 974-13-0011-5

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ต้องการศึกษานายทุนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งเป็นกลุ่มนายทุนที่ใหญ่และสำคัญที่สุดระหว่าง พ.ศ.2457-2482 นายทุนกลุ่มนี้เป็นชาวจีนอพยพเข้ามาทำธุรกิจการค้าในประเทศและได้เข้าควบคุมการค้าภายในของไทยมากกว่าร้อยละ 90 ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่านายทุนกลุ่มนี้เป็นองค์ประกอบส่วนใหญ่ของชนชั้นนายทุนไทย จากการศึกษาพบว่านายทุนเชื้อสายจีนได้แสดงบทบาทสำคัญในการเชื่อมต่อนิยมโลกกับสังคมไทย และเป็นผู้ผลักดันให้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมขยายตัวเข้าสู่ชนบทไทย และกลายเป็นวิถีของชาวบ้านที่อาศัยในชนบท การรับบทบาทเป็นสะพานเชื่อมระหว่างทุนนิยมโลกกับเมืองหลวง และเมืองหลวงกับชนบท ทำให้นายทุนไทยเชื้อสายจีนสามารถสะสมความมั่งคั่งขึ้นได้ ในกระบวนการเชื่อมโยงกับชนบท นายทุนมีข้อได้เปรียบสูงในการทำธุรกิจได้แก่ ความสามารถในการควบคุมตลาด และการได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่าชาวบ้านในชนบทข้อได้เปรียบต่างๆ ที่เกิดขึ้นทำให้นายทุนสามารถแสวงหาผลประโยชน์จากชนบทได้มาก ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะสำคัญของนายทุนไทยเชื้อสายจีนในระยะเวลาที่ศึกษา

องค์กรการค้าในรูปแบบสมาคม (guild; และสภาหอการค้า (chamber of commerce) มีบทบาทสำคัญในการช่วยผลักดันให้ธุรกิจของนายทุนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ประสบความสำเร็จทางการค้าเหนือกลุ่มอื่นๆ สมาคมการค้าของชาวจีนทำหน้าที่ทั้งปกป้อง ส่งเสริมธุรกิจการค้าของจีน ความคิดและจิตวิญญาณ (spirit) ของชนชั้นนายทุนเป็นประเด็นสำคัญในการทำความเข้าใจชนชั้นนายทุนไทยเชื้อสายจีน นายทุนกลุ่มนี้เป็นชาวจีนอพยพที่ยังคงผูกพันอยู่กับแผ่นดินเกิดและครอบครัวที่เมืองจีน ขณะเดียวกันการเข้ามาทำธุรกิจและครอบครัวในเมืองไทยก็สร้างความผูกพันกับแผ่นดินไทยเช่นกัน ความคิดชาตินิยมจีนที่เกิดขึ้นในหมู่ชาวจีน ตลอดจนความผูกพันกับแผ่นดินเกิด ส่งผลทั้งในการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนแข่งขันกับทุนนิยมตะวันตก และญี่ปุ่น ขณะเดียวกันก็เป็นอุปสรรคต่อการสะสมทุนในประเทศไทย เงินทุนจำนวนมากถูกถ่ายโอนกลับแผ่นดินเกิด

ทั้งการพัฒนาธุรกิจที่สามารถขยายเครือข่ายการค้าไปในชนบท การใช้องค์กรสมาคมช่วยจัดการการค้า และความคิดจิตวิญญาณของนายทุนที่เกิดขึ้นในระยะนี้ ได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของนายทุน ทำให้นายทุนมีความแข็งแกร่งมากขึ้น และพร้อมที่จะปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงเป็นนายทุนสมัยใหม่ ทำธุรกิจขนาดใหญ่ขึ้น มีระบบการจัดการที่ทันสมัย เข้าร่วมกับทุนต่างชาติในการพัฒนาอุตสาหกรรมหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ภาควิชา ประวัติศาสตร์.....
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา..... 2543.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

3972857022 MAJOR HISTORY

PUNNEE BUALEK : THE NATURE OF THAI CAPITALISTS FROM 1914 TO

1939. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. BUSAKORN KANCHANACHAREE, Ph.D.

THESIS COADVISOR : PROF. CHATTHIP NARTSUPHA, Ph.D. 431 pp.

ISBN 974-13-0011-5

This thesis studies Thai capitalists of Chinese - descent, who were the most important and largest group of capitalists of Thailand from 1914 to 1939. These Overseas Chinese capitalists settled down and carried out businesses in Thailand and they gradually controlled over 90 percent of local business. It is logical to conclude that they were the major component of Thai capitalism.

The study reveals that Thai capitalists of Chinese - descent played a vital role to link Thai society with global capitalism. The expansion of capitalism into Thai countryside and the transformation of villagers' tradition from self-sufficiency to capitalist mode were also pushed by these Thai capitalists of Chinese - descent. Their role as liaison persons between global capitalism, the kingdom's capital and the countryside allowed them to accumulate wealth. This was mainly due to the fact that, when compared with villagers, the Thai capitalists of Chinese - descent were in advantageous positions, namely their control over market and better access to information. These advantages were important natures of the Thai capitalists of Chinese origins.

Guilds and Chambers of commerce played crucial roles for Thai capitalists of Chinese - descent for business success over their competitors. Chinese guilds both protected and supported Chinese related business. To better understand the Thai capitalists of Chinese - descent, a comprehensive understanding of their spirit is instrumental. These Chinese immigrants still kept strong relationships with the motherland and their families in the motherland whilst their business undertaking and families in Thailand also made them build strong ties with the kingdom. While sense of nationalism among Chinese led to business competition with Japanese and western capitalism, it obstructed capital accumulation for Thailand because a large amount of capital was remitted to China.

Both business development to expand their network in the countryside, trade management by guild and their spirit played important roles to strengthen capitalist potential. They became well prepared to adjust their business for modern business management and co-investment with foreign capitals to develop industries after the Second World War

Department of History Student's signature..... Punnee Bualak
Field of study..... Advisor's signature Busakorn Kanchanacharee
Academic year..... 2000 Co-advisor's signature Chatthip Nartsupha

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานที่ข้าพเจ้าตั้งใจทำมาเป็นเวลานานหลังจากจบการศึกษาระดับมหาบัณฑิตที่ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์แห่งนี้ ความตั้งใจของข้าพเจ้าเป็นความจริงขึ้นเมื่อภาควิชาประวัติศาสตร์ได้เปิดสอนในระดับดุษฎีบัณฑิต ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ 2 ท่านที่ชักชวนให้ข้าพเจ้าเข้าศึกษาในโครงการนี้ คือ ศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้งในระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต ศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ นาถบุญนาถ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาประวัติศาสตร์ และกรุณารับเป็นประธานการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร กาญจนจारी ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ให้ทั้งความรู้และความเมตตาตลอดเวลาที่ศึกษาในสถาบันแห่งนี้ ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ศรี ดันเสียงสม ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบและช่วยแก้ไขให้ผลงานชิ้นนี้ดีขึ้น

ความสำเร็จของงานวิจัยชิ้นนี้มาจากความช่วยเหลือของหลายท่าน ข้าพเจ้ากราบขอบพระคุณ คุณลุงดำริห์ เรืองสุธรรม ที่ช่วยทั้งค้นคว้าข้อมูลและช่วยแปลเอกสารภาษาจีน คุณไสว วิศวานันท์ รองผู้อำนวยการศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาช่วยค้นคว้าเอกสารภาษาจีน ข้าพเจ้าขอขอบคุณพีสิริลักษณ์ สัมปชชิต ที่กรุณาในพิมพ์เอกสารและแนะนำการค้นคว้า คุณสุมัยวุฒิ เมฆสุด บรรณารักษ์ห้องสมุดและหอจดหมายเหตุธนาคารแห่งประเทศไทย ที่กรุณาอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือข้าพเจ้าอย่างดียิ่งในการค้นคว้า ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดทุกแห่งที่ข้าพเจ้าเข้าค้นคว้า ขอขอบคุณคุณศิริพร กรอบทอง และคุณวีรวรรณ งามสันติกุล ที่ช่วยเหลือในการทำงานวิจัยชิ้นนี้ ขอขอบคุณอาจารย์Toshiyuki Miyata ที่ช่วยค้นคว้าและจัดหาหนังสือต่างประเทศ

ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าศึกษาและเขียนงานวิจัยชิ้นนี้ อาจารย์ทุกท่านให้ทั้งความรู้และการช่วยเหลือ กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ธิดา สารระยา ที่กรุณาสนับสนุนและติดตามความก้าวหน้าในการทำงานตลอดเวลา ดร.สุด จอนเจดสิน กรุณาช่วยเหลือในทุกๆด้าน สุดท้ายข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกริกที่สนับสนุนและให้เวลาในการศึกษา สมาชิกครอบครัว "บัวเล็ก" ทุกคนที่ให้กำลังใจและรอคอยความสำเร็จของงานชิ้นนี้ อาจารย์สังคม ทองคำ เป็นทั้งเพื่อนและน้องที่ยินดีรับฟังปัญหาและช่วยแก้ไขงานพิมพ์ด้วยความอดทน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
3 กรอบความคิดและสมมุติฐาน.....	7
4 ขอบเขตของการวิจัย.....	9
5 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	9
6 ทบทวนวรรณกรรม.....	10
7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	25
8 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง.....	25
2 การค้าและการลงทุนของนายทุนไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 (2457)(1914) : กำเนิดและการล่มสลายของนายทุนในยุคแรก.....	26
1 เจ้าภาษีนายอากรกับระบบเศรษฐกิจแบบผูกขาด.....	27
2 นายทุนพาณิชย์ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม.....	53
3 วิกฤตการณ์ทางการค้าและการลงทุนในทศวรรษ 2450.....	76
3 อาณาจักรทางการค้าและการลงทุนของนายทุนในช่วงระหว่าง พ.ศ.2457-2482 (1914- 1939) การขยายตัวและวิกฤตการณ์ทางการค้า.....	90
1 สภาพการค้าและการลงทุนในช่วงระหว่าง พ.ศ.2457-2482 (1914-1939)	91
1.1 การขยายตัวของสินค้าออกควบคู่ไปกับสินค้าเข้าอย่างต่อเนื่อง.....	91
1.2 ญี่ปุ่นเป็นมหาอำนาจใหม่ที่ก้าวเข้ามามีบทบาทในสังคมเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้และไทย.....	99
1.3 การขยายการลงทุนในธุรกิจอื่นนอกเหนือจากธุรกิจข้าวของ	

	นายทุนท้องถิ่น (ทั้งเชื้อสายไทยและจีน).....	109
2	นายทุนในธุรกิจการค้าข้าว.....	115
2.1	พ่อค้าส่งออกและเจ้าของโรงสี: การขยายตัวและวิกฤตการณ์ใน ทศวรรษ 2460 (1917-1926) และ 2470 (1927-1936).....	115
	หลิเต็กกออ (หลวงจิตรจางค์วานิช).....	127
	หวังหลิ.....	137
2.2	พ่อค้าคนกลางในเมืองหลวง.....	144
	คอมปราโดร์ (comprador) และนายหน้า (broker).....	144
	พ่อค้าข้าว (ปี่ฮั้งหรือหยงฮั้ง).....	155
2.3	พ่อค้าคนกลางในชนบท : เจ้าของโรงสีและพ่อค้าข้าวเปลือก.....	165
3	พ่อค้าเงินกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ประกันภัย และเดินเรือ.....	186
3.1	ธนาคารพาณิชย์.....	187
	ธนาคารของชาวจีนโพ้นทะเล.....	188
	ธนาคารจีนที่จัดตั้งในประเทศ.....	189
3.2	ประกันภัย.....	198
3.3	การเดินเรือ.....	201
4	บทบาทขององค์การการค้าของชาวจีนกับการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางธุรกิจ	214
1	กำเนิดและความเป็นมาขององค์การการค้าของชาวจีนในประเทศไทย ก่อนปี พ.ศ.2457 (1914).....	215
2	สมาคม และสภาหอการค้าของพ่อค้าชาวจีนในไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2457-2482(1914 -1939).....	230
2.1	สมาคมของพ่อค้าชาวจีน(merchant guild).....	234
2.2	สภาหอการค้า (Chinese chamber of commerce) หรือ สโมสรพาณิชย์จีน.....	263
3	ผู้นำสำคัญในองค์การการค้าของชาวจีน.....	276
3.1	กอสุยเจี๊ยะ (หลวงภักดีภักทร) ผู้นำห้างวงฮวดเล็ง.....	276
3.2	แต้ตี่ฮั้ง (พระอนุวัตรราชนิยมสง เตชะวนิช หรือยี่กอสง).....	284

บทที่	หน้า
5 ความผูกพันกับแผ่นดินเกิดและความคิดชาตินิยมจีนของนายทุนไทยเชื้อสายจีน.....	292
1. การเคลื่อนไหวทางการเมืองของนายทุนไทยเชื้อสายจีน.....	293
1.1. การเคลื่อนไหวเรียกร้องความสวามิภักดิ์ต่อราชสำนักชิง.....	293
1.2. การเคลื่อนไหวชาตินิยมปฏิวัติของ ดร.ซุนยัตเซ็น.....	297
1.3. นายเสี่ยวฮุดเส็ง และการเคลื่อนไหวของก๊กมินตั๋งในประเทศไทย.....	304
1.4. การเคลื่อนไหวการเมืองของก๊กมินตั๋ง ในสายของสมาคมแต้จิ๋วและนายตันซิวเม้งหวังหลี่.....	319
2. ความคิดชาตินิยมในการดำเนินธุรกิจของนายทุนไทยเชื้อสายจีน.....	332
2.1. กรณีการต่อสู้ของบริษัทไม้ขีดไฟมินเซกับบริษัทไม้ขีดไฟตะวันตก...	332
2.2. กรณีการต่อสู้ของโรงสี และพ่อค้าข้าวชาวจีนกับพ่อค้ายุโรป เรื่องกติกากการค้าข้าว.....	342
3. การเคลื่อนไหวต่อต้านสินค้า(boycott)ญี่ปุ่น.....	348
4. การส่งเงินกลับบ้านเพื่อช่วยเหลือครอบครัว กลุ่มการเมืองและฟื้นฟูประเทศจีน	354
5. ปฏิกริยาของผู้นำไทยจาก "อัสหวาหุ" ถึงจอมพล ป.พิบูลสงคราม.....	372
5.1. ทิศนต่อต้านชาวจีนของ "อัสหวาหุ".....	372
5.2. ทิศนะของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวต่อชาวจีน.....	379
5.3. การใช้แนวทางชาตินิยมในการแก้ไขปัญหาชาวจีนและเศรษฐกิจของคณะราษฎร.....	382
6 สรุป.....	391
รายการอ้างอิง.....	406
ประวัติผู้เขียน.....	424